

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

ő szentségének a házasság ügyében kiadott körlevele

a katolikus világ összes patriárkáihoz, primásaihoz és püspökeihez, kik az apostoli székek kegyelem- s egyesítésben vannak.

Vége.

Igy állván a dolgok, mindazoknak akik a kormányon ülnek s az államok ügyeit intézik, ha nem is annyira az Egyház bölcsességét, mint az alattvalók jólétét tartották volna szem előtt, a házasság szent törvényeit inkább fentartaniok s az Egyháznak az erkölcsiség védelmére és a családok boldogítására felajánlott közreműködését elfogadniok kellett volna, mintsem az Egyházat ellenséges törekvésekről gyanúsítaniok s a polgári jog megsértésével hamisan és méltánytalanul vádolniok.

S ezt annál inkább lehetett várni, minthogy az Egyház, valamint feladatának szentségét és jogának védelmét illetőleg egyetlen ponttól sem térhet el, ugy másrésztől kegyesség- s engedékenységre hajlik minden olyan dologban, mely jogai sérthetlenségével és kötelességei szentségével összeegyeztethető. Ugyanazért az Egyház soha nem intézkedett házassági ügyekben anélkül, hogy a közügyek állását és a népek társada mi viszonyait tekintetbe vette volna. Nem ritkán a fennálló törvényeket, amennyire csak lehetett, enyhítette, ha súlyos és fontos okok enyhítést kívántak. — Hasonlóképp nem ismeretlen előtte, és nem is tagadja, hogy a házasság szentsége, mely az emberi társadalom fentartását és növekedését is czélozza, még emberi dolgokkal is áll összekötetésben és érintkezésben, melyek a szentségből folynak ugyan, de azért a polgári dolgok sorába tartoznak; mindezen dolgok felett joggal határoznak és ítélnék az államügyek vezetésével megbízott egének.

Senki sem kételkedik pedig, hogy Krisztus Jézus, az anyaszentegyház alapítója, annak oly hatalmat akart

adni, mely az állami hatalomtól teljesen különbözzék; hogy az ő akarata szerint mindkét hatalomnak szabadon és akadálytalanul kell működéseit végeznie, — csupán egy föltétellel, mely mindkettőre nézve hasznos és az egész emberiségre nézve fontos, azon föltétellel tádniillik, hogy a kettő között egyetértés és összhangzás uralkodjék, s hogy olyan dolgokban, melyek különböző természetűek ugyan, de azért a közjog és ítélet szerint kell eldönteniök, az a hatalom, amely a földiekről gondoskodik, a másiktól, amelyre a mennyiek bizattak, czélszerű és illő módon függjön. Hasonló rend, mondhatni, összhang által nem csupán a két hatalom helyes viszonyáról lenne gondoskodva, hanem egyszersmind a legczélszerűbb és hatékonyabb eszköz is nyújtva az emberi nemzet gyámolítására mindabban, ami az ideigvaló dolgokat és az örök üdv reményét illeti. Mert valamint az emberi értelem, — miként korábbi körlevelünkben bebizonyítottuk — nem csekély nemesbülést nyer és nagyobb erőt is a tévelyek kerülésére és visszautasítására, ha összhangzik a keresztény hittel, s viszont a hit nem csekély oltalmat kölcsönöz a természetes értelemtől: épen ugy, ha a világi hatalom ez egyházzal barátságos egyetértésben van, ennek mind a két hatalom nagy hasznát látja. Mert az egyiknek méltósága emelkedik, s olyan kormány, melyet a vallás vezérel, soha nem lesz más, mint igazságos; a másik pedig védelmet és oltalmat nyer a hívők közjavanak eszközlésében.

Mindezek megfontolása által indittatva, intjük a fejedelmeket, mint máskor is egész buzgalommal, ugy most különösen az összhangzásra és barátságos egyesülésre; mintegy elsőik nyújtjuk nekik atyai jóindulattal jobbunkat és felajánljuk legfőbb hatalmunk támogatását, mely annál szükségesebb korunkban, minél többet vesztett az uralkodók joga a népek gondolkozásmódja szerint, mint valamely rajta ütött seb következményeül, erőben és tekintélyben. Mert midőn a kedélyek a szabadság erőszakos vágyától lángolnak, s minden, különösen pedig a törvényszerű uralom igáját vétkes vakmerőséggel lerázni törekszenek, a közjó ugy kívánja, hogy a két hatalom erői egyesüljenek a károk elhárítására, melyek nem csupán az Egyházat, hanem a polgári társadalmat is, még pedig ezt kiválólag fenyegetik.

Midőn azonban az akaratok e barátságos egyesítését annyira tanácsoljuk, és Istent a béke fejedelmét kérjük, hogy csepegtesse kegyesen az egyetértés szeretetét minden ember szívébe: nem tartóztathatjuk Magunkat, hogy törekvéseiteket, buzgalmaikat és éberségeket, tisztelendő Testvérek, kik, mint tudjuk, mindezeket oly nagy mértékben bírjátok, intelmeink által jobban és jobban ne ösztönözzük. Amennyire csak fáradsálmaitoktól és tekintélyeitektől kitélik, azon legyetek, hogy a gondjaitokra bízott népeknél tökéletes öpségében s hamisítatlanságában megőriztessék a tanítvány, melyet Krisztus Úrunk s az Isten akaratának értelmezői az apostolok reánk áthagyományoztak, s a melyet a kath. anyaszentegyház mindenkor szentül megtartott és a hívők által is minden időben megtartatni parancsolt.

Első gondotokat pedig arra fordítsátok, hogy a népek mintegy elárasztva legyenek a keresztény bölcsesség tanaival, és mindenkor megemlékezzenek arról, hogy a házasságot eredetileg nem emberi akarat, hanem az isteni akarat tekintélye rendelte, törvényül szabván, hogy egy férfiú csak egy asszonnyal szövetségköt, s hogy utóbb Krisztus, az új szövetség szerzője, a házasságot a természeti kötelezettségek köréből a szentségek sorába emelte és a házassági kötelekre vonatkozólag minden hatalmat az anyaszentegyházra ruházott át. Itt főleg vigyázni kell arra, hogy a hívőket tévedésbe ne vigyék a hamis következtetések, melyek által az anyaszentegyház ellenségei e hatalmat annak kezéből kiragadni akarnak. — Hasonló módon mindenkinek tisztában és meggyőződve kell lennie az iránt, hogy olyan összeköttetése a férfiúnak és asszonynak, mely keresztények között szentség nélkül jó létre, a valódi házasság lényegét s erejét teljesen nélkülözi, s jöllehet a polgári törvényekkel egyezőleg létesül, azért mégsem több, mint állami törvény által behozott szokás; hogy az állami törvény a házasságnak csupán azon eredményeit szabályozhatja és intézheti, amelyek a polgári dolgok keretébe tartoznak, de amelyek valósággal és jogérvényesen be nem következhetnek, ha a házasság lényege vagyis a házassági kötelék hiányzik. — Ezt különösen a jegyeseknek kell jól tudniok és szívökre vésnöik, mint akiket leginkább érdekel; tudniok kell nekik továbbá azt is, hogy a törvényeknek engedelmeskedhetnek, minthogy az anyaszentegyház ehhez egyezését adja, mely semmit forróbban nem ohajt, mint hogy a házasság eredményei minden vonatkozásban biztosítva legyenek, nevezetesen pedig a gyermekek kárt ne szenvedjenek. — A nézetek zavarában pedig, mely napról napra tovább harapózik, szükséges még azt is tudni, hogy a keresztények között törvényesen kötött és végrehajtott házasság kötelékét feloldani senkinek nem áll hatalmában, következésképp, hogy nyilvános bünténnyel terhelik lelkiismereteket az olyan házasságok, akik bármely okból újabb házassági szövetségre lépnek, mielőtt az elsőt a halál feloldotta volna. — Ha pedig a dolgok odáig mennek, hogy az együttélés többé már lehetetlennek látszik, úgy az anyaszentegyház megengedi, hogy egyik fél a másiktól külön-

váltan élhessen, — de akkor is minden eszközt, melyeket a házastársak viszonyai és egyéb körülmények javasolnak, felhasználni törekszik avégre, hogy az elválás bajait enyhíthesse; de soha nem jut annyira, hogy a házások kibékítésének művelé felhagyna vagy annak sikere felől kétségbeesnék. — Azonban ez már a végső, ami nem oly könnyen következnék be, ha a jegyesek nem a kívánságtól elragadtatva, hanem a házasság élet kötelelességeinek érett megfontolása után illő hangulattal járulának e szentséghez; ha a házasságot a bűnök és gonosz cselekedetek hosszú sorával meg nem előznek s ezáltal az Isten haragját magukra nem vonnák. S hogy röviden mindent egybefoglaljunk, a házasságoknak akkor lesz csöndes és nyugalmas állapotuk, ha a házastársak lelket s életet az isteni félelem erőnyéből merítenek, mely erőt s legyőzhetlenséget kölcsönöz, és azt eszközözi, hogy a feleken netán mutatózó fogatkozások, az erkölcsök és jellem különbözősége, az anyai gondok terhe, a gyermekek nevelésének fáradságos aggodalma, az étellel együtt járó munkák, az előforduló viszontagságok nem csak türelmes önmérséklettel, hanem még örömmel is viseltessenek.

Azt is meg kell gátolni, hogy a máshitűekkel könnyű szírel házasságok kötessenek; mert azt csak alig remélhetni, hogy olyan emberek, kik a vallás dolgában ellenkező véleményen vannak, minden másban egyetértők legyenek. Hogy az ilyen házasságoktól vissza kell retteni, leginkább ama körülményből tetszik ki, hogy a vallási dolgokban tilos közösség- és részvétre szolgálnak alkalmul, hogy a kath. fél vallására nézve nyílt vesztélyt rejtenek magukban, hogy a gyermekek istenes nevelését akadályozzák és az embereket gyakran oda juttatják, hogy igazság és tévely közt különbséget nem ismernek és minden vallást egyenlően jónak tartanak. — Végre annak teljes tudatában, hogy senkít nem szabad kizárunk szeretetünkől, ajánljuk, tisztelendő Testvérek, hithűségtek és szeretetekbe mindazokat az igazán szánandó szerencsétleneket, akik a szenvedély hevéből elkapatva és üdvösségökről megfeledkezve, tiltott módon együtt élnek, anélkül, hogy a házasság törvényszerű köteleke egyesítette volna őket. Irányozzátok oda körültekintő törekvéseket, hogy ez emberek kötelelességökhöz visszatérjenek; kövessetek el körülötök mindent részint magatok, részint más jóra való emberek közvetítésével is, hogy e szerencsétlenek belássák és érezzék vétkeket, arról bűnbánatot tartsanak és magukban elhatározzák, hogy a katolikusok szokása szerint való igaz házasságra lépnek.

A keresztény házasságra vonatkozó e tanok és rendszabályok, melyeket veletek, tisztelendő Testvérek, jelen iratunk által közlendőknek véltünk, mint bizonyosan átlátjátok, a legszorosabb viszonyban vannak mind a polgári társadalom fenntartásával, mind az emberek örök üdvével. — Adja Isten, hogy azok, mennél nagyobb fontosságuk, annál tanulékonyabb és engedelmeskedni kész lelkekre találjanak mindenütt. Hívjuk azért mindnyájan esdő és alázatos könyörgéssel segítségül a szep-lőtelen szűz Máriát, kérvén őt, hogy indítsa a szíveket

a hit engedelmességére, és mutassa magát az emberek édesanyjául és segítőjeül. Nem csekélyebb buzgósággal esedezünk Péter és Pál apostolfejedelmeknek, a babona legyőzőinek s az igazság hirdetőinek, hogy az emberi nemzetet az újra lábrakapó tévelyek özönétől hathatós oltalmukkal kegyesen őrizzék meg.

Azonban, tisztelendő Testvérek, a mennyei ajándékok előjeleül s kiváló jóakaratunk tanubizonyosságul, mindnyájatokra, valamint az örökösökre bízott népekre szívünk mélyéből apostoli áldásunkat adjuk.

Kelt Rómában szent Péternél, 1880. évi február 10-én, pápaságunk második évében.

XIII. LEO pápa.

Az erd. rom. kath. irodalmi társulat Gyula-Fehérvártt 1880. márcz. 31-én tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Nagymélt. dr. Fogarasy Mihály erdélyi püspök, társulati fővédnök ur, mélt. Lönhárt Ferencz cz. püspök-nagyprépost, Nagy Imre székesegyházi kanonok, Biró Béla alelnök, Fábrián Sándor püsp. titkár, Balogh Ignácz theol. tanár, Csicszér János papnöveldei lelki igazgató, Weisz József lyc. tanár, Avéd Jákó lyc. és gymn. tanár, Szentmiklósy Jenő lyc. és gymn. tanár, Straubert Ödön gymn. tanár, Cserny Béla gymn. tanár, Baráczy Sándor gymn. tanár, Petres András gymn. tanár, Fogarasy János székesegyházi karvezető, Barabás Gergely főelemi tanító, dr. Tódor József társ. titkár.

A székesegyházban reggeli 9 órakor Andrásy István apát-kanonok társ. elnök ur által diszes segédlet mellett mondott ünnepélyes „Veni Sancte“ és szent mise hallgatása után Biró Béla alelnök vezetése alatt Tódor József társ. titkár és Straubert Ödön gymn. tanár társ. tagból álló küldöttség kérésre föl, hogy püspök urunk ő nagyméltóságát a közgyűlésbe hódolatteljesen meghívja. A küldöttség megbízatásában eljárva, azon örvendetes jelentéssel tért vissza, hogy ő nagyméltósága a gyűlésen azonnal meg fog jelenni.

1. A nagyméltóságu püspök ur a püsp. lyceum és papnövelde főbejáratánál alelnök és titkár által tiszteletteljesen fogadtatva, a közgyűlés lelkes éljenzései között lépett az ülésterembe, hol is alelnök Biró Béla elnök megbízása folytán a következő emelkedett szellemben tartott, s a társulat célja és másfélév lefolyása alatt tanusított működéséről kimerítő tudósítást nyújtó beszéddel nyitotta meg a gyűlést:

Tisztelt közgyűlés!

A világi események változásai állandó törvények szerint történnek. Egyik oka a másiknak, egyik tény szüli a másik tényt s így az okok és tények láncolatában fejlődő erők öszműködése folytán állanak elő a célok, létesülnek az eredmények.

A láthatár egyik szélén fölkaavargó felhőcsoportozat a szélrózsa valamely irányában szélvészttől üzetve száguld, s magával ragadja az égboltozaton itt-ott széledgő fekete pontokat magas sziklatetőkön keresztül,

hol ellenállásra találván, a nagyobb erő nyomása következtében ellenirányt vesz s bösz üvöltéssel zúg keresztül a völgyek fölött, olykor villámokat szórva a völgy ölében félénken munkáló halandó feje fölé s vészdörgéssel rázva föl nyugalmából a rengeteg csendes lakóit. De az egymásra ható erők e fürgetege egyszerre megszilárdul. A sötét felhőkötől cikázó villámok nyomán jótékony eső esatornái nyílnak meg s áldásos cseppek hullnak alá, hogy az ellankadt föld talajának termékenységét kölesönözzenek. Az ég egyszerre kiderül, az előbb megrettent halandó áhitat érzelmétől éledő reménnyel tekint a szép ég fölött áldást osztó mennyei Atyára, a bércz tövében üdén viruló növényzet hálára kitárt kebelével fogadja a derengő nap mosolyogva éltető sugarát. Már minden csendes, a természet ölében új életfejlődés indul meg, a munka ujult szorgalommal foly tovább.

A szellemi világban hasonló módon tűnnek előnkbe a jelenetek. Egy gondolat villan meg a messze láthatár egyik pontján s nagy események okhatása alatt megindulva sebes szárnyakon röppen tova magával ragadva az utban talált rokon gondolatokat s merész áramlattal rohanva a nagy szellemek eszmemagaslatain keresztül, míg nagyobb gondolatok ellenhatása alatt megtörve, irányt változtat s a vitatkozások menydörgéséből fejlődő villámokkal fenyegeti a tudományok szelid tájain csendesen munkáló elméket. De a viták és gondolat-hullámok fürgetegéből a valódi igazság és helyes tudomány jótékony esőcseppei hullnak a szellemi munkások földjére, azt dusabban termékenyítendő. A vihar elmúlik s a szellemi élet szép egén kelő igazság napjának fényében hálásan tükröződnek vissza a megtisztult eszmék és tudományok gyémántvívmanyai. Az elmékben ismét csend van, az észlény szellemszirájának viszfényével tekint föl a végtelen Szellem körébe s hálaérzéssel merengve mond imát az igazságért s nyugodtan folytatja tovább munkálkodását.

Ne méltóztassanak ezen talán kissé messze menő hasonlatot ifjui képzelem rendetlen szárnyalásának s talán épen ezért nem szenvedhető túlzásnak tekinteni.

Az „erdélyi rom. kath. irodalmi társulat“ is az eszmék vetélkedő találkozásának, az örökös tevékenységű lélek gondolathullámaiban nyilvánuló vállalkozások erőhatásának köszöni létrejövetelét. Erdély kies bércei közt szállott a gondolat, hogy a kath. egyház szent elveinek tüzetesebb megvallása és fejlesztése, helyes közszellem alkotása és terjesztése céljából azon jelszó mellett, melyet az Üdvözítő hangoztatott először: „hogy ahol ketten vagy hárman az én nevemben összegyűlnek, én is közöttök vagyok“ tüzetesebb társas életet kell megalapítani s szervezettebb testületi tevékenység kifejtésével, a catholicismus szellemének megfelelő irodalmi működéssel a helyes művelődés ügyének nagyobb lendületet adni. A hevesebb lüktetésű vérmérséklettel gondolkozó ifjak a férfikor hígultabb mérsékletével kifejezett nézetekhez majd csatlakozva, majd ezekkel elmentés nézeteknek adva kifejezést versenyszerű lelkesedéssel léptek ki a térre s vettek részt az eszmececérekben, mindnyájan s minden gondolattal azon határozott

tényt eonstatálván, hogy a hat évig főnállott „Egyházi és Iskolai Hetilap“ és két évfolyam alatt élénk tevékenységet folytatott „Erdélyegyházmegyei Értesítő“ nyomdokain elindulva az erdélyi egyházmegye területén újabb mozgalmat kell megindítani s e célra társulati összeköttetésbe is lépni.

Mindenki tudja, t. közgyűlés, hogy mi lett ezen fontos mozgalom és jóakaratu törekvés kimenetele. Az elmék törekvéseinek ezen hullámszámában főpásztorunk dr. Fogarassy Mihály ő nagyméltósága e téren már teljesen otthonos bölcs tapasztalatok súlyát vetette mérlegbe, kimondotta a „legyen“ szót és — meglett. A főpásztor ezen „legyen“ szavára ugyanis az erdélyegyházmegyei papság, tanárok és tanítók s más a művelődés ügyeért lelkesedő, sőt az anyaországból is csatlakozó tudománykedvelő értelmek egyének oly jelentékeny számban sorakoztak az ige megtestesítésére, hogy 1879. január 18-án alakuló-gyűlést tarthattunk s így a társulat szervezett modorban működését megkezdette.

A Jézus nevében történt jó kezdetnek csak jó folytatása lehetett. Nem kevésbé lelkesítettek munkánk kezdetén a költő szavai: „kezdj bátran, s már sokra menél, halad, a ki megindul“, mint főpásztorunk azon biztató nyilatkozata, hogy mihez ő eddigelé kezdett, az neki Isten kegyelméből mind sikerült.

Sikerült-e nekünk a kitűzött szent célnak és az ily természetű vállalatoknak bár részben megfelelő eredményeket előállítani, arról ma már közel másfél év meglett tényei szolgálnak bizonyosságul. Ezen tényeket mint az isteni kegyelemmel egyesült szorgalom szüleményeit bátran bocsátjuk a közvélemény ítélőszéke elé, s semmit sem kételkedünk, hogy ennek bírálata meg fog egyezni öntudatunk megnyugtató sugalmával.

Mi ugyanis mindig a társulat főcélját t. i. a különböző tudományágak művelése mellett az írói erők egyesítését s helyes ismeretek terjesztését tartottuk szemelőtt minden intézkedéseinknél. Ezen főcél elérése végett kifejtett munkásságunk az alakuló-gyűlésen kívül, melynek részletei ismeretesek a t. közgyűlés tagjai előtt, s a mennyiben nem volnának ismeretesek, a titkári jelentésből ismeretesekké lesznek, a választmányi és szerkesztőbizottsági gyűléseken nyert kifejezést.

A választmányi gyűlések arra szolgáltak, hogy az ügyek kölcsönös megbeszélése által feladatunkat mindig föl színben tartsuk; hogy egymást a teendők iránt fölvilágosítsuk s a kiviteli módokat megállapítsuk; hogy a társulati tagok munkálkodásának eredményét bírálat alá vegyük s azoknak — ha alkalmasoknak mutatkoztak — nyilvánosságra jutását segítjük; ha hiányosoknak találtattak, a hiány pótlása iránt utasítást adjunk; hogy végül a központból kisugárzó munkálkodással az általános egyházi ügyek, de különösen erdélyi egyházmegyénk ügyei iránti érdeklődést és tevékenységet ébreszszünk s a munkakedvet emelve a nyilvános föllépésre magokban hajlamot érző erők irodalmi termékeinek értékesítését lehetővé tegyük.

A szerkesztőbizottsági gyűlések kizárólagos tárgyát a társulati közlönynek tartalmas s az

e nemű közlönyök iránt támasztott igényeknek megfelelő kiállítása képezte, mi végből a beérkezett cikkek közül azok, melyek megjelenésre képesek voltak, közös elhatározás mellett kiszemeltettek, az erre képtelenek hasonló módon elutasítottak. A szerkesztőbizottsági gyűlések eredményének tükrül szolgálnak a „Köz-művelődés“ eddigi megjelent számai. Ezen tükörben minden tiszta szeművel néző ember azonnal fölismérheti, hogy a társulat egyik igen jelentékeny és lényeges célja, ha nem is teljesen — mert ezt másfél évi időtartamtól kívánni sem lehet — de legalább igen méltánylandó részben meg van közelítve, amennyiben több már ismert írói erő sorakozott a lap köré, több pedig éppen e lapban kezdte meg vagy folytatta küzetesebben írói munkásságát, — és a mennyiben oly közlemények jelentek meg, melyek közhasznú ismereteket foglaltak magukban s a vallási meggyőződés és hazafiúi szellem emelésére nem kis mértékben hatottak.

Nem ereszkedve bele a közlemények részletezésébe és szakszerű osztályozásába, legyen szabad csak annyit kiemelnem, hogy a „Köz-művelődés“-ben eddigi közreműködött összesen 45 egy ön, megjelent ezektől különféle tárgyú cikkek kötetlen beszédben 85, tárczacikk 14, vers 53.

Nem tehetem, hogy e helyen az isteni segedelem-ért keblemben élő hálaérzettel kapcsolatban köszönetet ne mondjak mindazoknak, kik lelkes közreműködésökkel eszközölték, hogy áldásos legyen a társulat eddigi működése s ezen működés alapján terjedjen igazán boldogító művelődés a hívő népre, üdv a hazára, dicsőség Istenre.

A mult csak példa legyen most, mond a költő. Midőn meglett tényeken, a mult eredményein legeltetjük szemünket, tekintetünk önykent a jövőre esik, önyként kérdezzük: mi lesz ezután a teendő, minő jelszó vezérelje tényeinket?

Mi is most ily helyzetben vagyunk. De helyzetünk nem nehéz. A mult idők eredményei megjelölték a jövő útját is, és mi ez irányban fogunk előre törni. Sőt ma már nagyobb szerű világeseemények hangoztatják minden nemes törekvés részére a jelszót.

Egyik ezek közül XIII. Leo dicsően uralkodó pápa ő szentségének 1879. aug. 4-én kiadott „Aeterni Patris“ kezdetű nagyszerű bullájában hangzott az egész föld népeihez és kath. tudósaihoz, mely bullában a nyilatkozatás és természetfölötti rend mellőzésével az ész és természet törvényei tulsúlyra emelése szerint üzött atheisticus bölcsészettel szemben az anyagi tudornak a quínói szent Tamásnak bölcsészete állítja vissza régi tekintélyére s ezen bölcsészetre fektetett hittudomány és erkölcsstan tanítása által kívánja az emberi társadalom ellanyhult testét élénkebb életre serkenteni. Ezen ohajának adott kifejezést éppen e hó — márczius — 7-én, vagyis aquinói szent Tamásnak ünnepén, midőn a kath. tudósok őt tudorrá avatásának 50-ik évfordulója alkalmából üdvözölték, így szólván többek közt válaszbeszédében:

„A bölcsészet legjobb módszere az, melyet aquinói szent Tamás elméje és szorgalma a régi bölcsészet

összes kincseinek fölhasználásával minden időkre érvényesen megállapított, mely művelőinek mindig dicséretet és tiszteletet szerzett Valamint a bölcsészet legtöbbit köszön a hitnek, úgy azon is kell lennie, hogy ennek, mennyire tőle kitelik, segítségére legyen. Nem volt ez annak soha ellensége; de nem is lehet, mert a hitnek és észnek alkotója és szerrője az Isten úgy rendezte e kettőt, hogy bizonyos társulással, bizonyos rokonsággal fűződjenek egymáshoz. A hitnek és értelemnek e tökéletes összhangzása pedig bizonyára sehol sem világlik ki jobban, mint a bölcselkedők fejlődése, aquinói szent Tamás által írt könyvekben. Azon legyenek tehát, hogy e nagy mester tanítása napról napra többekhez elhasson, s az ő tanának nyomozásában törvényül tartsátok, hogy azt a véleményt fogadjátok el, mely az ő csodálandólag sajátos és világos előadásából önkényt kitépszik, nem pedig azt, melyet netán valamely előítélet, a közönségesen elfogadott és helyesebb véleményektől eltérőleg, javasolni fog.“

E szózatban egyszersmind az Ur szavát halljuk: „Bene de me scripsisti Thoma! Jól írtál rólam, Tamás!“ E szózatnak át kell hatniok a lélek egész valóját, utat kell törniök az emberi társadalom szívéhez, hogy azon nyomon az angyali tudor szelleme is behatoljon s a társadalom testébe új életet leheljen. Nem természetes dolog-e, közgyűlés, hogy e szózat előtt mi is készséggel megnyitjuk szívünket s főpásztorunk vezérelte mellett oda működünk, hogy az angyali tudor bölcselmi nagy igazságai ezen megye határai közt is meghonosuljanak s azoknak szellemével mind magunkat tápláljuk mind pedig mások táplálására alkalmat nyújtunk, vagy legalább azt, hogy mi is a kereszténység közös atyjának ezen — tudományt és társadalmat — reformáló bölcs törekvésével teljesen egyetértünk, vele hitünk és fiúi szeretetünk odaadó ragaszkodásával egyesülni kívánunk, — nyíltan és ünnepélyesen bevalljuk.

Ezen elhatározásunk által nem fogunk semmiesetre azon hibába esni, hogy erónköt felülmuló dologra vállalkozunk vagy hogy magunkat nagy szerepre hivatottak gyanánt fitogtatjuk. A cél kivitelére eszközök kívántatnak. A pápai bullában kifejezett nagy czélok sem fognak önmaguktól teljesebbé menni, hanem kisebb-nagyobb tényezők közbejövételének kell a kivített eszközölni. Deus per media operatur. Ha nem is nagy tényezőkül, de legalább kisebbszerű eszközökül szolgálhatunk Isten kezében, annál is inkább, mert a metaphisikai elvek szerint kis erővel is létesíthetők nagy eredmények, kivált — teszük mi hozzá — ha a természetfeletti segély támogatása sem hiányzik. —

A másik jelszót, mely jövődöbéli működésünk irányát határozza meg s munkára lelkesít, a haza nemtője sugja füleinkbe. Magyarországon a catholicismus amint megteremtője volt kezdetben a valódi polgárosodásnak, úgy édes dajkája és ápolója ma is és lesz mindig az igazi hazafiságnak.

A hazafiság hiányának s azon bajoknak, melyek hazai társadalmunkban mutatkoznak s melyek miatt olykor elborult kedélyvel panaszszavakra nyílnak az

igazi honfiak ajkai, ereleti okai ugyanazon forrásból származnak, melyekből az általános társadalmi bajok okai, t. i. a helytelen vallásbölcséletből, a polgári jogok és kötelességek stb. fölül táblált ferde nézeteknek a társadalom minden retegére kiterjedő elhatalmasodásából.

Meg kell szüntetni az okot, hogy az okozat is megszűnjék. A kath. egyház midőn parancsolólag hangoztatja, hogy: „adjátok meg a császárnak, mi a császáré és Istennek, mi az Istené“, „szeressed felebarátodat mint tennen magadat“ igen jótékonyan hat a világi és örök életet illető dolgok körül uralgó téves nézetek, eszmezavarok, s tudatlanság vagy felszeg tudás szülte balhiedelmek eloszlatására, az isteni tekintélyből merített csalhatatlan hiterkölcsei elvek és örök igazságok fényével pedig tiszta világosságot derít az elmékben, szelid érzelmeiket a szívekben s ezek alapján valódi honfiai szellemet a nemzet nagy testében.

A hon nemtője bizonyára a hála szelid csókjával illeti annak arcát, ki a vallás égi angyalának szerepét vállalván magára, isteni fényvel száll végig a négy folyó mentén s üdvözli a hármass bérce ormain ragyogó kettős kereszteteket.

Ily kedves szerepre miért ne vállalkoznánk mi is? Miért ne használnók a társulás által nyújtott könnyebb módozatokat és eszközöket arra, hogy igénytelen eszmecezerünkkel s elménk irodalmi termékeivel egy-egy ferde nézetet kiirtsunk, egy-egy honfikebelbe — amennyiben mi több ismerettel bírnok — a vallás égi szellemét beszívárogtassuk s a téves meggyőződés homályát a valódi igazság és tudás fényével eloszlassuk? De sőt ezt tenni állásunkból kifolyólag szent kötelességünk. Erről azonnal meggyőződünk, ha figyelembe vesszük, hogy más irányban a tudományos és irodalmi társulatok mily nagy lendületnek örvendenek. Hogy többet ne említsek, mily erélyvel folytatják működésöket a magyar tudóstársaságon mint általános jellegű tudományos intézetek kivül a Kisfaludy- és Petőfi-társaság, a földrajzi, földtani és természettudományi, a philologiai, orvostermészettudományi és történelmi társulatok; továbbá az országos képzőművészeti társulat és Kemény Zsigmond-társaság, melyeken kivül alakulóban van még egy „filozófiai társulat“ azon czélból, hogy az idegen nyelven írt bölcsészeti termékeknek anyanyelvünkre átültetését eszközölje. Ezekkel szemben a 8 millió katolikus számára nyát az egyházmegyei papnöveldek irodalmi egyletein kivül csak a szent István-társulat és az egri egyházmegyei irodalmi egylet képviseli. Ezek mellé tehát mi is bátran, sőt kötelesség parancsára sorakozhatunk s e tért azon meggyőződéssel művelhetjük, hogy midőn szerény munkálkodásunkkal magyar kath. egyházunk érdekeinek s különösen erdélyi egyházmegyéinknek némi szolgálatot teszünk, egyszersmind hazafiúi szent kötelességet is teljesítünk.

Nem fűzöm tovább fejtegetéseimet, nehogy azon hibába essem, hogy qui nimium dicit, nihil dicit, s különben is az eddigiekben ügyünk állása elég világos színben van föltüntetve.

Most csak azon kérést vagyok bátor intézni a közgyűlés és a társulat minden egyes tagjához, hogy miután a kezdet nehézségein már némileg átestünk, ne engedjék lankadni azon lelkesedést, melylyel kezdetben az ügy köré sorakozni szívesek voltak. Ellenkezőleg áthatva az ügy szentségétől és nagy fontosságától fokozott odaadással törekedjenek teljesíteni azon kötelességeket, megoldani azon feladatokat, melyeket az alapszabályok előírnak s melyeket szent vallásunk és édes hazánk művelődési ügye méltán követel tőlünk.

Ha fáradalmaink meghiusulnak, kiment a jóakarát; ha valami sikert elérhetünk, legyen Istené a dicsőség. Non nobis, Domine, non nobis; sed nomini tuo da gloriam!

Ezeket előre bocsátva mindnyájokat szívem őszinte érzelmével üdvözlöm s elnök ur megbízásából az irodalmi társulat második rendes közgyűlését megnyitottnak nyilvánítom. —

A lelkes éljenzéssel fogadott megnyitó beszéd hatása alatt Nagy Imre kanonok ur azon indítványt terjeszti a közgyűlés elé, hogy az, mint a társulat keletkeztenek és fejlődésének megvilágítására szolgáló fontos történeti okmány, az alább egész terjedelmében közölt titkári jelentéssel és pénztári kimutatással együtt a közgyűlés jegyzőkönyvébe fölvetessék; mi egyhangulag elfogadtatott. —

2. Alelnök Biró Béla egyszersmind alkalmat vesz magának, és a folyó ügyek tárgyalása kapcsán kötelességének tartja a közgyűlés nevében püspök urunk ó nagyméltósága iránt legmélyebb háláját és hódolatteljes tiszteletét fejezni ki a gyűlésen való magas megjelenéséért. — A közgyűlés szünni nem akaró éljenzéssel nyilvánította osztatlan beleegyezését.

[Vége köv.]

TARÓZA.

A szent sírnál.

Szent síroddhoz jöttem édes Jézus,
Porba hullva csókolom kereszted;
Fájdalomban legyek én ma Krézus,
Fájjon minden csepp vérem éretted...!
Bánattenger árja zugjon bennem,
Keservében epedjen el lelkem!

Oh mert tied a győzelem, halál!
Im az Élet halva fekszik itten, —
De ne feledd, hogy kívül harczolál —
Sirjában is halhatatlan Isten!
S aki Lázárt visszavette tőled —
Most sirjában győzi meg erődöt...

Tied a sir csöndes birodalma
Bus enyészet zord-keblű vitéze!
S csak azért van az élet ma halva;
Mert nem vihat veled harczot élve...
Itt győz meg ő téged birtokodban,
Kérdve: „halál! diadalod hol van?”...

Itt vagy, itt vagy megölt szelid bárány,
Elrejtezél a fehér ostyában;
S bár körüled még tombol az ármány,
Most is hallgatsz a monstranciában!...
„Kelj föl Uram! miért aluszol el?”...
Zug a szélvész, tenger habja elnyel!...

Vagy hallgatás az igaz győzelem,
Míg rikoltoz a kaján hazugság?!...
Mint fogja föl ezt a rövid elme,
Mely zajong magában, mintha zug Ság?!...
Értem, értem a főséges titkot:
Hol nincs láрма — boldogság lakik ott.

Majd ha szólsz a föllegek köréből,
Megrendülve tántorog az ég s föld,
Mint sinai hegy füstfölegéből
Szólott az Úr s a pártos nép ledőlt!...
Akkor mondják ismét sírva-ríva:
Ne szólj hozzánk! de másképp lesz írva.

V. Cs. J.

Kisebb közlemények.

— **Jótekonyság.** Maros-Tordamegye legészakibb részén a magas kincstár havasai közé ékelte Erdély legzordonabb, terméketlen, minden kereskedelmi összeköttetéstől távol eső vidékén van az erdőgyézház-megyének egy a világtól elzárt kised nyája a görögényszentimrei anyamegyéhez tartozó mintegy 400 rom. kath. lelket számláló fiókmegyéje Görgény-Üvegcsür, melynek lakói az életfentartására szükséges eszközöket az ott fennállott üveggyárban végzett munkájok után nyerték. Azonban újabb időben, midőn a br. Bornemissza kath. főuri család által birt uradalom 1873. évben a kincstárra átszállott, az üveggyár is csakhamar elfűtta az enyészet Nemesis szele. S így ott lakó hiveim is jövedelmi források egyik legjelentékenyebb részétől lettek megfosztva. Azóta e kised nyáj a hovatöbb szaporodó köz és magán terhek sulya alatt még inkább elszegényedett és naponként szegényedik. S mi lenne vele, ha nyomorai közepette nem honolna szívében a vallásos érzet, mely bajaiban vigaszt, küzdelmeiben gyógyírt képes csepegtetni?.. Bizonyára elcsüggedne, kétségbeesnék... Azonban ha szűk anyagi viszonyok közt él is e nép, nem csügged el, mert szívében mélyen be van oltva a szent hit az egyedüli boldogság nemtője és kész utolsó fillérét is Isten dicsősége emelésére áldozni. Ugyanis régi roskadt fakápolnája helyébe egy 11 öl hosszú és 5 öl széles új kőtemplom építéséhez fogott. Az alapkö mult 1879. év pünkösöd 3-ad napján tétetett le, s a munkálat a hiveknek csaknem mindene feláldozásával már annyira haladt, hogy csak a torony és meszelés hiányzik. Midőn erről közelebb dr. Fogarasy Mihály erdélyi püspök-ur ó nagyméltóságának jelentésemet megttettem, ó nagyméltósága látva a hivek vallásos buzgalmét, magas tetszését az által kívánta kijelenteni, hogy jó hiveimnek egy szép színes és egy fekete casulát küldeni kegyeskedett, egyszersmind megígérvén, hogy a munka befejezése stadiumában is segítendi őket a nehéz küde-

lemben. Mídon ő nagyméltóságának e fejedelmi bőkezűségeért magam és híveim nevében — a nyilvánosság terén is — örömtől repeső kebellem sietek hálaköszönetet mondani, egyszersmind híveimmel együtt nagylelkű jöltevőnk drága életeért a Magasságbelihez forró imában naponként esedezni nem szünöm, kérvén, hogy ő nagyméltóságát e földön híveinek örömére ép erőben sokáig megtartani s ez élet után pedig jötteinek jutalmát a mennyei dicsőség hervadatlan koronájával jutalmazni kegyeskedjék. Görgey-Szent-Imre 1880. márcziushó 24-én. Bálint Gerő, r. kath. lelkész.

— Ez sem rossz. Nem régen egy igen gazdag ember halt meg New-Yorkban. Halála után a következő végrendeletet találták szobájában: „Minden vagyonomat unokaöcsémnek és unokahugaimnak hagyom, kik összesen heten vannak. Osszák fel egyenlően és ne folyamadjanak a törvényhez. Van azonban 71 nadrágom: ezekre nézve szigorúan ragaszkodom ahhoz, hogy nyilvános árverésen adassanak el, s a begyűlt összeg osztassék ki a szegények között. Azt akarom, hogy egy nadrágot se vizsgáljanak meg s egy vevő se vehessen többet egy nadrágnál.“ Eddig a végrendelet. — A hagyományozót, mint nagy különcöt ismerték egész életében, azért nem is igen csodálkoztak ezen különös rendelkezés fölött. A 71 nadrágot szépen eladták nyilvános árverezésen s a begyűlt összeget kiosztották a szegények között. Történt azonban, hogy az egyik vásárló nagyon nézegetvén a megvásárlott nadrágot, azt vette észre, hogy egyik zsebe erősen be van varrva. Fölfejti, sime ezer dollár értékű bankjegyet talál benne. Ezen hír futó tűzként terjedt el egész New-Yorkban: mindenik nadrágvásárló hasonlóan ezer dollárt talált a bevarrott és fölfejtett nadrágzsebben. Az örökösök ugyan pert indítottak a csoda-nadrágok tulajdonosai ellen; de kérdés, vajjon megnyerik-e? New-Yorkban nagy kíváncsisággal néznek a per kimenetele elé. (Kal. Népl.)

— Gazdáink figyelmébe. Nem ugyan valami aesztikus, de annál hasznosabb tárgyról kívánjuk jelen sorokkal i. t. olvasóinkat értesíteni. Hogy ugyanis mily hasznát lehet venni a nálunk annyira elhanyagolt, s minden gazda udvarán különösen tavasszal oly nagy bőségben mutatkozó trágyalének, annak felvilágosításul szolgáljon a következő eset. Egy gondosabb gazdának, ki rendesen a trágyalevet is fölhasználta trágyázásra, béresét egy alkalommal az a baj érte, hogy a falu végén fölfordult a szánja s a szánon levő hordóból éppen a pap lóherés földjére ömlött a trágyalé. Tavaszig eszébe sem jutott e baj senkinek, hisz mi az egy hordó trágyalé? Hanem mikor a hó elment, a tavaszi melegebb napok behatása alatt a hóhere tenyészete megindult; és ime aki csak a pap lóherése mellett elment, meg nem állhatta, hogy meg ne álljon annak láttára, hogy egy darab a lóherésből, mintha csak behihimezték volna, haragos zöld színe által annyira elütött a többitől, s ugyan arra az időre, mikor kaszálni kellett, kétszer akkora lett mint a többi. — Az eredménye ezen véletlen szánfelfordulásnak az

lett, hogy más évre már nem folyt többé az udvarokból az utcára a drága folyadék, hanem hordókban kikerült szépen a szántóföldek és rétekre, hozván hasonló haragos zöld színű és dus növésű terményt. Ajáljuk ezen esetet gazdáink figyelmébe. — (Kal. Népl.)

Irodalom.

Megrendelési felhívás dr. Zwerger János, seckau hercegpüspök. „A hit, mint isteni erény“ című művére. A XIX ik század „felvilágosult emberei“ egy olyan jelzővel tisztelték meg korukat, a mely a világtörténelem lapjain feljegyzett évszázadok történetében még eddig elő nem fordult. Századunkat t. i. elnevezték a „felvilágosodás korának.“

Hogy e hetyke büszkeség-szülte hangzatos szavak minő rideg érteményt foglalnak magukban, azt a gyakorlati élet példái eléggé föltüntetik.

Az ember ugyanis minden lépten-nyomon a felvilágosult hitetlenek egész rajával találkozhatik, kik a vallás ellen irányzott minden törekvéseikben a legkínosabb rosszakarat mellett még a vallásiakban való legvastagabb tudatlanságot is árulják el.

E tudatlanságból eredő féktelen visszaéléséből a szabadakaratnak a legtulzottabb szabadosság, a legdurvább erkölcstelenség származik, és ez buján tenyésző gyümölcseit a naponkint szaporodó öngyilkossági, s minden más ilyenmü bűnökben ijesztő bőven termi.

Ezen társadalmi romlottságnak kétségbeejtő növekvése indítá szerzót arra, hogy jelen munkájában félrevezetett embertársainknak megmutassa az eszközt, a mely őket a súlyedés gyalázatából, és a bűnök örvényéből kiemelheti, és utaljon azon utra, a mely őket az üdvösségre vezetheti.

Azért e mű tárgya a hitnek, mint isteni erénynek, bebizonyítása. Bőven foglalkozik a hit szükségességével, társadalmi és egyedi hasznával. Vonzó példákban tárja elénk a hit magasztosságát. Értekezik azon boldogságról, melyben a tökéletes hit malasztjai részeltetik az embert.

Irálya kellemes és a nép emberei által is könnyen megérthető. A lelkipásztorok, hitszónokok, kiváltképen catechetáknak nagybecsű segédkönyveül szolgálhat. Ezenkívül ajánlhatjuk kath. családoknak üdvösen mulattató olvasmányul.

A mi a mű szerzőjének nevét illeti, fölőlegesnek tartjuk azt a mi szavainkkal hirdetni, elég legyen részünkről utalni a „Religio“ ez évi május 7-iki számára, mely a szerzőről így nyilatkozik: A lánglelkű seckau püspök azon szerencsés kiváltságú szellemek közé tartozik, kik a legkényesebb, legsublimisebb tárgyról is egyszerűen, mindenki által érthetően, szóval népszerűen s kedves modorban tudnak írni... Műve a legelőkelőbb s legkedveltebb asceticus írók, Százezi szt Ferencz és Liguri szt Alphons szellemére és modorára emlékeztet. Palotában és kunyhóban családi olvasmányul szolgálhat.“

Hogy mi, mint fordítók mennyiben feleltünk meg feladatunknak, azt a critica ítélete fogja kimutatni; minket azonban megnyugt az a tudat, hogy e mű át-

ültetésén ifjai buzgalmunk és tehetségünk egész hevével fáradoztunk.

E mű megjelenik márc. hóban mintegy 22—24 ivnyi terjedelemben. Ára 1 frt 80 kr. növendékpapoknak 1 frt 50 kr. Tíz egyszerre megrendelt példány után egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk.

A veszprémi növendékpapság Pázmánykőreinek ez évi tagjai.

A napi események köréből.

— **A föltámadás** dicső ünnepének díszét a szép tavaszi napfény is nagyon emelte. A föltámadási szertartást és körmenetet mélt. Lönhárt Ferencz cz. püspök és nagyprépost ur főpásztorunk ó nagyméltósága jelenlétében és roppant számu közönség részvéte mellett tartotta. Husvét első napján az ünnepélyes szent misét maga főpásztorunk mondotta, ennek végeztével egyszersmind teljes bucsuval összekötött áldást adván a hívőkre. Mise után a keresztség legdicsőbb ünnepe alkalmából a központi papság és tanári karok tisztelgésre jelentek meg ó nagyméltóságánál.

— **Szent beszédek.** A nagybőjti szent beszédeket a székesegyházban magy. nyelven Temesváry János püsp. iktató, német nyelven Weisz József lyc. tanár, az irgalmas nővérek templomában magyarul Rancz János gymn. tanár, husvét napján pedig a székesegyházban Pál István lyc. tanár tartotta. Mindenik szónok beszédjét nagy közönség sietett meghallgatni, mi az illetőkre nézve elég kedvező bírálat, magának a közönségnek pedig annyira ohajtott és ohajtanló hitéleti ébredését tanúsítja.

Az irodalmi társulat közgyűlése jegyzőkönyvének közlését lapunk mai számában megkezdettük s jövő számunkban be is fogjuk fejezni. Itt csak annyit jegyzünk meg, hogy a gyűlés igen élénk eszmecsere mellett folyt le.

— **Primitiai ünnepély.** Egymást érik, egymást váltják a püspöki magasztos székesegyházban a gyönyörű primitiák, alkalmat nyújtván a szeretetben és jóságban kifogyhatlan kegyelmes főpásztor atyai szívének meg-megújuló kiáradására s a gyulafehérvári r. kath. hívek hitéletének emelésére. Husvét másodnapján mutatá be első szent miséjét t. Temesváry János püspöki iktató, nt. Fábián Sándor püspöki titkár es zsinatvizsgáló manufactiója s több pap társai segédlete mellett a kegyelmes főpásztor, a főt. káptalan, ifju clerus és a hívek nagyszámu gyülekezetében. — Az alkalmi szent beszédet nt. Balogh Ignác hit-tanár s csillagdal ör. amily főnkelt szellemben s átértzett melegséggel, ép oly nagy hatással végezte, bemutatván a hallgatónak mit és kit bírnak a hívek egy emberi gyarlóságok mellett is angyali méltóságra emelt s a lelkek üdve munkálására főpásztorilag küldött kath.

lelkészben. — A primitiai ebéden a kegyelmes főpásztor bőkezűségéből 30 terítékű díszes asztal körül sorakozó vendégek sorában az ujmisés pap édes apja tek. Temesváry István szamosujvári postamester ur örömben áradozó szívvel hallgatta a kegyelmes főpásztor atyai érzéssel ömledező meleg szavait, melyek az ujmisés boldogult nagyapjának baráti kegyeletes emlékeztére, s az unoka életjövőjének irányzására vonatkoztak. Isten éltesse a kegyelmes főpásztort még számos évekig, hogy nem lankadó, hanem éveit száma daczára is emelkedő apostoli buzgalmával több lelkes áldozárt színtelhessen és adhasson terjedelmes megyéjének; kiknek sorában az ujmisés áldozárt atyai áldása, az Ur segédelme s mindnyájunk jó kívánata kísérje!

— **A gymnáziumi és reáliskolai oktatásról** szóló törvényjavaslat, melyet a kormány a képviselőházban márc. 20 án terjesztett elő, hat fejezetből és 94 §-ból áll. Az I. fejezet az osztályozást tartalmazza; a II. fejezet az állam rendelkezése és közvetlen vezetése alatt álló gymnáziumok és reáliskolák szervezeteről szól; a III. fejezet szól az állam rendelkezése és közvetlen vezetése alatt álló gymnáziumok és reáliskolák közigazgatásáról; a IV. fejezet rendelkezik az érettségi vizsgálatokról az állam rendelkezése és közvetlen vezetése alatti középiskolákban; az V. fejezet a hitfelekezetek, hatóságok, községek, magánosok és társulatok által fentartott nyilvános gymnáziumok- és reáliskolákról intézkedik és a VI. fejezet a magán gymnáziumok és reáliskolákról szól.

— **Gyilkosság, vadak kényelme.** Zetelakáról márc. 9-ki kelettel írják nekünk: Nagyrészt mind a liberalismus szülte eszményképi törvények kifolyása. Folyó hó 3-án este 7—8 óra között a kadiesfalvi hid kijávitásán dolgozott zetelaki Botházi T. M. haza indulván, Fenyéd között egy azelőtt itt lakott volt szolgalegény egy durva rudalal úgy üté föbe, miszerint eszméletlenül földre rogyott. 4 én reggeli 7 óra előtt — egyet sem szólhatván nejjével és ma 3 árvájával — elhalt. — A csendörök természetesen fölkiérték a gyilkost 4-én Zetelakára; de mit csinál ó néhány évi börtöni letartóztatásból? hisz ránézve nagyban könnyítő körülmény, hogy csakis egy ütésre halt el a szerencsétlen nap-számos és pedig más napon.

És még egy gyönyörű mákvirága a fenevadakra való vadászatot annyira megneghezítette törvénynek. E hó 8-án este 2 farkas jókedvében belátogatott Zetelaka egy népesebb utczájába, ott kényelmesen rendelkezett kutyák s egyebek élete felett. A kik látták, nem mérészeltek hozzájuk közelíteni; vadászfegyvert épen nem kérhettek, hisz azért a finánczok — ha nincs 12 frtos adózó fegyvere — hatványozva bírságnak a vad elleni merénylőt. Remek világ, dicső korszak! — Majd talán józanabban gondolkozik a törvényhozó testület is.

A z a k i.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztő-bizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA.

Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, CSISZÉR JÁNOS, Dr. TÓDOR JÓZSEF.